

A „KELET” előfizetési díja:

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva	
Egész évre	16 fr.
Félévre	8
Negyedévre	4
Egy óra helyben	1 frt 50 kr.
Egyes szám ára	7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindnap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői szállítás:

Pótlér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illő közlemények czimzendők.

Az értékesebb cikkeket díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak

Hatszor hasznosított gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegj minden hirdetés után 80 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelit Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wallzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallzeile 10.) Bud. Mosse Publicistische Bureau Budapest: Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Weiss Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wallzeile 18. és Budapest Szervitátor 5. sz.

Nyitási díjak

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Egy szebb jövő.

A tegnapi nappal Magyarország kormányában egy olyan változás történt, a mely felett az erdélyi résznek nem titkolhatják el őszinte örömeiket. Királyhágóntuli testvéreink gyakran vetik nekünk szemükre, hogy separatistikus hajlamokat táplálunk, de tehetünk-e mi arról, hogy a testvérházott századokot át külön fejlődött történetünk itt eltérő viszonyokat teremtet? hogy a szenvedés, nyomor erősebben sujt bennünket itt a monarchia vég-határain, mint a közpouthoz és az élethez közelebb eső részeket? Hogy régi iparunk, gyáraink elpusztultak, földművelésünk nem fejlődmez, kereskedelmünk nincs, és a Kincses Kolozsváron kezdve mindnyáján koldussá letünk? Hibánk-e nekünk, ha ily gyászos viszonyok között önkénytelenül kitor köztünk az öröm, midőn a kormány rudjához látunk állani egy olyan férfit, ki ismeri nyomorunkat s tudja, hogy a haza e részének is mi, hol fáj. Nem separatisticus hajlam ez, hanem őszinte az élethez való ragaszkodásnak, vágy és egy sohaj szebb jövő után.

És valóban nemcsak az erdélyi részek, de egész Magyarország szebb jövője leginkább a földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter kezei között, a tegnapi naptól kezdve b. Kemény Gábor kezei közt fekszik. E miniszteri állás az, a melynek, fájdalom, fontosságát Magyarország csak abból láthatólag sem értéte még eléggé át, hogy mind a három nagypontosságú ágat egy miniszteriumban összpontosította; ez állás az, melynek működése határozó a felett, hogy legyen-e valaha e hazából iparos, tehát anyagilag boldog állam avagy se.

S a mily szerfelett nagy fontossága ez állás, ép oly számtalan a nagy jelentőségű tenni valók végtelen sorozata is.

Ott van például legelső sorban Magyarország egy iparos szakoskolaiszervezet kidolgozása és megteremtése, melynek a magyar közoktatásügyi törvénnyel egészen egyenrangú helyet kellene elfoglalnia. Életbeléptetése általa a műgyetemen alsóbb fokot képező műiparosok iskoláknak; az iparban a gymnasiumi középoskolának megfelelő, szakmunkahelyeknek; és az elemieknek megfelelő, de szakoktatással egybekötött ügyvezető Fortbildungsschuleknak felállítását. Még pedig az egyes ágakat tekintve, Budapesten a bécsi, vagy müncheni „Kunstgewerbeschule” mintájára egy műiparos-

kolának a felállítását, hol gyakorlati iparos pályára készülőknek, tehát nem úgy, miként a műgyetemen, az építészet, agépészet, szobrászat, faragászat, esztétizálás, rajzolás, festés és ezzel rokon tárgyak taníttassanak. Lejebb szállva a nagy műhelyekkel ellátott szakiskolák mesterlegények számára, hol kinek-kinek szakmája szerint a szövészet, a magassabb házdiszítási és butorkészítési asztalos- és ácspár, szobafestészetj és kárpitosipar, porcellán, terra-cotta és agyagipar; a fémipar, cizellorás, lakatosgép taníttassék; ezekkel egyenrangban a tisztán szakmunkahelyek felállítását, hol például a reutlingeni híres szövészeti műhely, vagy a cluses-i „ecole nationale horlogerie”, a müncheni „Arbeitslehrerin-Seminar” és reutlingeni nagy „Frauen-Arbeits-schule”, a „ecole des dentelles de Burano” mintájára szövészet, órákészítés stb. specialis iparág férfiak, rajz- és nőmunka, csipkekészítés stb. nők számára taníttassék. Alább szállva mesterinasoknak rajztermekkel és műhelyekkel ellátott „Fortbildungsschule”-k ezer meg ezer külföldi ilyen iskola mintájára, ezekkel egy rangban vidéki házi-ipar tanmuhelyek létesítése, az iskolás-gyermekeknek és falusi népnek, a szövés, faragás, esztétizálás, gyermekjáték-készítés, alabástrom- és serpentin-faragás, kosárkötés, szalma, kaka-fonás tanítására. S mindezt minél nagyobb számban szerteszét az országban.

Ott volna elegendő szükségképpen az osztrák ipar elviselhetetlen nyomását ellensúlyozandó egy törvényjavaslat készítése, hogy minden ezután alapítandó gyár Magyarországon, a míg gyárnak marad, teljesen adómentes.

Hasonlóan az állami birtokokra nagy mérvű kedvezményekkel felruházva külföldi ügyesiparosok, csehországi esztétizáló, gyermekjáték- és csipkekészítők, florenzi márvány-csiszoló, mozaikkészítők, alabástrom-faragók, lichtenfelsi kosárfonók, seifeni gyermekjáték-készítők, berchtesgadeni fafaragók, stb. betelepítése, természetesen ugy elosztva és csak akkora mérvben, hogy nemzetiségi calamitások magjául ne szolgálhassanak.

Ott volna az országban levő és paragon heverő ipari anyagoknak számbavétele, egy nép-szerű könyvbe foglalása és a külföldön nagymérvű terjesztése.

Közelebb jöve a háromszéki fonódnak megteremtése az erdélyi rész iparfejlesztő egyet támogatása, Kolozsvártt egy iparmúzeum,

egy iparos szakoskola, egy nőmunka-tanmuhely teremtése s e mellett ezer meg ezer olyan intézkedés létesítése, melytől a nemzet anyagi felvirágzása, de nem csak, hanem mondjuk ki őszintén: életbenmaradása, függ.

Mit szólunk a földművelés terén az erdélyi részi tagosítás, a köztünk folyó erdei rablógazdaság, a romániai vám-szerződés nyílt sebeitől, a kereskedelemben ismét csak az erdélyi részeket tekintve, a keleti vasút tariffájáról, a brassó-plojesti vasút megnyitásának szükségéről?

Azt hisszük dióhéjba szorítva a fennebiekkel is eléggé igazoltuk, hogy fontosabb állás nem létezik Magyarországon, mint a földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszteré. S hogy mily nagy fontossága ez állás különösen mi reánk erdélyi részekre nézve, kik éppen a megnevezett három szakmában vagyunk óriásilag elmaradva s érezzük miatta a nyomor csaknem elviselhetetlen súlyát.

Jól tudjuk mi azt, hogy bárki legyen a miniszteri széken, különösen az ország jelenlegi anyagi viszonyai között edes keveset változathat sorsunkon; de azt is tudjuk, hogy egy oly erőfeszítés államférfi, mint b. Kemény Gábor, nem fog elmulasztani semmit, a mi az adott viszonyok között a közhaza- és az erdélyi részek érdekében tehető.

Ezért üdvözlöljük őt, mint e föld fiát, ránc nézve is megtisztelő állásában s kívánnunk neki erőt, kitartást a rá váró nehéz munkához. Justus.

— A függőben levő minisztertervállás most már bekövetkezett megoldásáról, a „Budapesti Correspondenz” a következő adatokat közli. Az országgyűlés megnyitása után őfelsége felszólította a folytán Tisza Kálmán készen nyilatkozott, egy kabinet megalakításához segédkezet nyújtani: a több irányban folytatott beható tárgyalásokból kitűnt, hogy az erre hivatott kiváló parlamenti férfiak egyike se hajlandó egy új kabinet megalakulását az adott viszonyok közt elvállalni, vagy ezt akár csak meg is kísérelni.

Ennek következtében őfelsége néhány nap előtt magát Tisza Kálmánt szólította föl, hogy kísértse meg egy új kabinet alakítását. Tisza Kálmán elvállalta e megbízást, értekezett számos pártfőfűvel, s ehő 3-án délután azon helyzetben volt, hogy őfelségének hosszabb magán kihallgatáson jelenthetné, hogy sikerült neki egy új kabinettet létrehozni, előbb azonban a király felha-

pájának itten tiszteltelhelye¹⁾, mint ezt bizonyítja a Bókák egy helye is. Egy évben egyetlen egyszer, az Anthesteriák alatt nyílt meg az óségi szentély és a fa-szobrot, a király archon (*ἀρχων βασιλικός*) nejlének oldalán helyezve egy koszu, jártatták körül a városban, bakkhanszók, satyrok és nympbák kíséretében; ez volt lakadalmi menete az istennek és Kora (hajadon lány)nak, mely név alatt Persephone személyesíté a tavasz ébredő életét.

A Dionysos és kora mennyegzőjének vallási drámáján kívül, az Anthesteriák háromnapig tartó ünnepén voltak még más mulatságok, halotti áldozatok, a serlegek ünnepe, a bögrék ünnepe (agyag edények, melyekben az alvilági Hermesnek és a halottaknak szentelt bzsazemek voltak), egy kómos vagy bakkhius menet. Már most minő kapcsolatba hozza a költő az Anthesteriák ünnepét a békák korával. A kapcsolatot képezi, hogy Limné, a város azon negyede, hol ez ünnepély lefolyt, tulajdonképpen mocsárt jelent; ez kezdetben zsombékos hely volt, a békák természetes tartózkodási helye. A limnéi békák halálát után áthelyeztetek az alvilági mocsárra és ők üdvözlik a limnéi isten megérkezését, közös emlékeiket szentelven meg ez által. Ez az eszme láncolat, melyet mindig szemünk előtt kell tartanunk, midőn Aristophanes verseit olvassuk; más-különböen e szavak: Limné, Nysa, Jakkhos (az új életre támadt és korával egyesült Dionysos mystikus neve) Ehytrák, Kómos üres jelentéketlen szavak lesznek zavart össze-visszaságba állítva egybe.

Kétségen kívül, csak mi, újabbkor gyermekei, építjük néhány röpke és játszi versre vallási archaelogiának fáradságos alkotmányát. Sem Aristophanes, sem közönsége nem elmélkedett e rész-

talmazásával nyilatkozni kíván a párt előtt, s ha a program és az új kabinet megnyeri a párt támogatását, kész a kabinet új-jalakítását tényleg is elvállalni.

Az új kabinet a következő tagokból áll: Elnökség és belügy: Tisza Kálmán; pénzügy: gr. Szapáry Gyula; kereskedelem: az eddigi belügyi államtitkár, br. Kemény Gábor; őfelsége személye körüli miniszter: br. Wencheim Béla; közoktatás: Trefort Ágost; igazságügy: dr. Pauler Tivadar; közlekedés: Péchy Tamás; honvédelem: Szende Béla; tárca nélküli horvát miniszter: Bedekovics Kálmán.

Az eddigi miniszterium tehát kiegészített Szapáry Gyula gróf és Kemény Gábor új tagok által. Ha a 80 szavazattal nagyobb többséget magában foglaló szabadelvű párt az új kormányt támogatja, a mi — ha 2—3 tag személyes okokból ki is lép a pártból — kétségtelen, akkor esőtörtőkönn megtörténik az új kormányt kinevezése, mely aztán pénteken vagy szombaton bemutatja magát az országgyűlésnek. — A mint a miniszterium az ügyek vezetését átveszi, ki fognak nevezettni a bel- és kereskedelmi miniszteriumok államtitkárai is, de eddig eziránt még nem történt elhatározás.

— A képviselőház mentelmi bizottsága tegnapelőtt délelőtt és délután tartott üléseiben tárgyalás alá vette Verhovay Gyula képviselő mentelmi ügyét, mely a hatóság elleni erőszak büntetést elkövetéséről vonatkozik. A délelőtti ülésben a bizottság meghívása folytán Verhovay Gyula személyesen jelent meg kihallgatás végett s kijelenté, hogy miután a bizottság előtt fekvő ügyiratokban teljesen felvilágosítva látja az ügyet, részéről a személyes védekezéssel lemond. A bizottság a kihallgatás után határozathozatal végett délután ismét összehílt és hosszas beható tanácskozás után, mely közben az összes iratok felolvastattak, abban állapodott meg, hogy miután a beérkezett törvényeségi iratokból kitűnik, hogy itt oly jelenségek fordulnak elő, melyek csakugyan büncselekvényt foglalnak magukban, s melyek Verhovay személyével összeköttetésben vannak, nevezett képviselő mentelmi jogának felfüggesztését hozza a javaslatba azon indokból is, mert ez esetben politikai zaklatás nem lát. A mi a képviselő mentelmi jog megsértését illeti, az itt tekintetbe nem jöhet, mert a vád Verhovaynak képviselővé választása előtt emeltetett volt, sőt az egész vizsgálat még a választás előtt fejeztetett volt be, mi úgy a kir. törvényszék, valamint a Curia ügyirataiból világosan kiderül. A bizottság jelentésének elkészítése és

letek értelme föl. Lehetséges, hogy a tudomány jelen fejlettségi fokán, ha nem ringatja önmagát eselődésbe, jobban tájékozza magát e homályos kérdések utvesztőjében, mint Perikles korában a legfelvilágosultabb hű athéniek, és az bizonyos, hogy a tömeg éppen nem értett ebből semmit; de sokkal élelkebben át élte az Anthesteriák benyomásait, — mely ünnepet megült minden évben a Lenaiák és a nagyobb Dionysziák közt, mely időszakok a drámai előadások ivadja volt. Ha az athéniek nem is eszméltek a Bakkhos kultusának fejlődésére és azon fontos átalakításokra, melyeket Pisistratos és a mysteriumok szervezője, Onomakritos, hozhattak be, tudokon kívül ezeknek befolyása alatt állottak, és e változások következményei életükbe is átszivárogtak.

És minden egyes szó, melynek most oly sok fáradsággal kutatjuk jelentését, bennök azonnal felkelté a megszokott látványok, helyek és mozzanatok világos képzetét. Ime, ezt kell nekünk eszünkbe hozni, különben sem a közönség lelki állapotát, sem a költő gondolatát meg nem értjük. Maga a költő alapeszméje is mintegy önként kínálkozik igen bonyolult kutatás tárgyául, és egész a legfinomabb szálakig vive igen elmésnek tűnik föl. Kratinos ugyanazon bírálatban szorosban egybeköté a legelmésőbb és legfinomabb tragikus íróval azt, ki a vigjáték írók közt amazt a legmakacsabbul támadta meg, és koravolta az euripidarisztophanizáló szót: nem jön-e az ember kísértetbe, hogy ez igazoljon a bonyolult és mesterségesen egybeillesztett alkotás által?

Azonban a nehéz munkának nyoma sem vehető észre. A művészet megörzi a természetesség színét, bármily szövénys kombinációkat is gondol ki.

Mélyére hatva a műnek nagy erőfeszítéssel alkotottnak gondoljuk és a felszínen a legiszonyabb képzelem játékát találjuk, szikrázó szellem szórja szét tűzét. Igen, ez a görög-művészet természeti mély egyedülvaló képes a tudomány és elmélkedés

hitelesítése után a ház elé terjesztendi az ügyet s annak előadásával Ugron Ákos bizottsági előadót bízta meg.

— A Wiener Zeitung közli őfelsége kéziratát, melyet Auersperg miniszterelnökhöz intézett, a melynek értelmében decz. 10-kére hívják Jssze a reichsráthot tanácskozásiainak folytatására.

A Reuter ügynökség jelenti Lahoreból: Hiteles értesítése szerint Roberts tábornok serege tegnap egész nap csatázott az afganokkal a Peiwar szorosban. Az eredmény ismeretlen. Stewart hadoszlopa a Roland-szorosba érkezett. Sir Ali kán 20,000 ruziát vett föl a kandabari adók fejében.

— A választói jogosultságra vonatkozólag a budapesti Curia mint legfőbb ítélőszék legközelebb a következő nagypontosságú döntvényt hozta: A választói jogosultság meg nem tagadható azoktól, kik nem egyedül, hanem hitvesökkel vagy kiskoru gyermekekkel közösen bírnak 3 lakrészről álló házat, vagy 1/4 telekhez hasonló földet, bármelyikükre legyen is az telekkönyvezve.

— Az ipartörvény reviziójára vonatkozólag a törvény életbelépte óta felmerült összes nézetek tekintetbe vételével Schierer Gyula miniszteri tanácsos terjedelmes memorandum készített. E mű megvilátása végett legközelebb szakértőkből enquette fog összehívtni s csak azután készítik el a törvényjavaslatot.

Külföld.

A porta ismét egy jegyzőket bocsátott ki külföldi képviselőihez, — megbízván abban őket, hogy szólítsák föl a nagyhatalmak kormányait egy Konstantinápolyban tartandó conferentiára, melynek tárgya volna a ruméliai menekült mohamedánok ügye, kiket az orosz hatóságok kiűztek lakhelyeikről s kiket nem akarnak visszabocsátani.

Az újabb tudósítások azt is jelzik, hogy a porta már megkötötte volna az egységet Oroszországgal a berlini szerződés alapján. Egy újabb adalék ez az említett szerződés által teremtett új helyzet kiegészítéséhez. Hogy az egyezkedő felek nem mentek túl a berlini szerződés határain, nagy elégtétel azoknak, kiknek nagy részök volt e szerződés létrehozásában.

Andrássy gróf emlité vasárnapi beszédében, hogy a portánál az alkudozások a conventió dolgában jó előre haladtak; ezt a keletről jövő

önkéntes lánczat elviselni: Sőt a vigjátékban is uralkodik, minden törvény és minden nyűgnek eme látszólagos tagadása. E művészet parancsol a tömegnek, még azon pillanatban is, midőn az átadja magát érzéki szenvedélyei állatiasságának és oly hatalmat gyakorol, hogy midőn parodiával megtámadja a vallást, e nagypontosságú tárgyban is föltétlenül döntő szerepet játszik.

EDINA.

Angol regény.

KÉT KÖTETBEN.

Irtá:

YOOD ASSZONY.

MÁSODIK KÖTET.

Harmincznegyedik fejezet.

A templomkerítésnél.

(112-ik folytatás.)

— Ha csak egy kicsit nyájassabb és türelmesebb tudnék lenni iránta, gondolta magában, akkor tán minden jobbra fordulhatna még.

De az emberi szíve nagyon makacs valami, különösen egy föltékeny nő szíve. Talán e mostani felizgultság, mely erőt vett Raynor Frank-nén, később megtermendi gyűlöletét, de most még nem volt ez eset. Alig lépett ki a templomból s távozott el a lekész intő szavai, s az orgona édes hangjának köréből, midőn egész régi haragja ismét felébredt szívében.

— Vajjon még mindig ott van? szolt magában. Hihetőleg. Valóban szeretném tudni.

A helyett, hogy egyenesen hazafelé intőzné utját, betér a nyugati utcába, s néhány sor alá s fel jár azon ház előtt, melyben Bellének laknak. A leeresztett fehér függönyök mögött lámpa égett, s látszott hogy többen vannak a szobában, de hogy kik, azt nem különböztethette meg.

tudósítások is megerősítik. Ezzel is egy lépést fogott tenni előre a berlini szerződés végrehajtásának ügye.

Még más dolgok is foglalkoztatják a portát. A napokban kötött az ottomán bankkal egy 620 ezer török fontra szóló előlegezési üzletet, melynek egy részéből a török kormány ágyukat vásárol Konstantinápoly környékének fölfegyverzésére.

A török kormány nagyon megszorulva lévén pénz dolgában, az angol és francia követek közbenjárását kérte egy 24 millió fontnyi kölcsön felvételére nézve, de Fournier francia követ azt felelte, hogy: „Soha sem fogom Európában senkinék sem tanácsolni, hogy a portának akár csak egy fillért is előlegezzon. Ocsakis azon feltétel alatt tehetném, ha a szultán hajlandó volna a khedive példáját követve, a pénzügyi kormányzatot európai miniszterekre bízni.” — De a Yildiz-kioszkban természetesen igen távol állnak ezen állásponttól.

A Reuterügyn. jelenti 2-ről Washingtonból: Hayes elnök üzenete mindenekelőtt köszönetet mond az istennek azon sok áldásért, melyben az országot részesítette. Azután beható figyelembe ajánlja a sárgaláz eredetének ügyét. Hangsúlyozza továbbá a választások pontos megvizsgálásának szükségét s azt mondja, hogy az elnök nem fog fáradságot kímélni, hogy teljesen loyális vizsgálatot kezdjen a megvesztegetések iránti vádak tárgyában. A viszonyok a többi államokhoz folyton békések; az Egyesült-Államok semlegessége fenntartatik és tiszteltetik. Az üzenet félemlíti a Mexikóval folytatott diplomáciai jegyzékváltást. Formaszerű megegyezés még elérve nincs, de sok történet, hogy a határvárok elfojtassanak.

Az elnök nem óhajtja a határt katonailag átlépni s konstatálja, hogy a mexikói kormány intézkedett a szökevények ellen. Az üzenet jelenti, hogy a jövő évben Mexikóban kiállítás lesz s a párisi kiállítástól hasznos és fontos eredményeket vár. A pénzügyi helyzetre nézve az elnök azon meggyőződést fejezi ki, hogy a kereskedelem és ipar emelésének legjobb eszköze az lenne, ha a congressus semmi változást nem tenne a fennálló törvényhozában. Ha egyszer megtudják, hogy a jövő évben az állam beavatkozása nem fogja a kereskedelmet csorbítani, úgy biztosan várható, hogy a készletek újra megkezdésükre sikerrel kezdenek el. Végül az üzenet ajánlja, hogy az indusok betöréseinek hatékony megállítására lovas indus csapatok szerveztessenek.

A pétervári hivatalos lap jelenti e hó 3-ról: A csár tegnap a Kremlben mondott beszédében köszönetet fejezte ki a lakosság adakozásaiért, és kijelentette reményét, hogy Törökországgal rövid időn megkötí a végleges békét. A pétervári szomorú események alkalmából a lakosság által tanúsított odaadásáért köszönetet mondott; ő reméli, hogy ha ő meghal, ezeket az érzelmeket fiára, az ő utódjára fogják ruházni. A csár bízik, hogy mindenki közre fog működni, hogy föltartoztassák az ifjúságot azon veszedelmes uton, melyre a megbízhatatlan emberek akarják vezetni, és végül kéri az istent, hogy törvényes uton történjék az ország békés fejlődése, mert csak így lesz biztosítható Oroszország jövőnd hatalma.

Hazafelé indult s már csaknem elérte lakásuk kapuját, midőn egyszerre Frank egy üveg gyógyszerrel kezében, kilépett a házából.

— Te vagy az Boglárka, szolt. Késő az idő. Idő kártam menni utánad, de nem lehetett.

— Velel menjek én is? kérdezte Boglárka, s megkísérelte infánsi jó feltételeit létesíteni. Nagyon szép az est.

Frank minden szó nélkül megfogta neje kezét, s karjába öltötte. Raynor Frank nagyon jó férj lett volna, ha neje nyájasan bánt volna vele.

— Ki számára való ez a gyógyszer?

— Beline számára. Kísér gyorsan megyek Boglárka, de rögtön szükségem van rá.

— Egész idő alatt nála voltál, mióta elváltál tőlem?

— Nála. Éppen el akartam jönni, midőn hirtelen ájulás fogta el, a második ma este, s elartott közel egy fél óráig, míg ismét magához tért.

— Valóban beteg?

— Hogy valóban beteg-e? ismétlé Frank elbámolv. De Margit, ő a halál révén van; nem azt értem, hogy még ma meghal, de szenvedései biztosan viszik őt a halálba. Nagybátyám is így vélekedett baja felől.

Boglárka nem szolt többet, s némán érkeztek el Beline lakásáig.

Midőn Frank meghuzta a cseugetyűt, neje eleresztette karját, s egy kicsit tovább ment, hogy az, ki az ajtót kinyitja, ne lássa meg őt, de még sem távozott el annyira, hogy ne hallhassa, mit az ajtóban beszélnek.

Rózáli nyitott ajtót, Frank átadta neki a gyógyszert.

— Magam hoztam el a gyógyszert Rózáli, hogy ne legyen legkisebb késelem. Volt még azután ájulási rohma?

Nem volt, mr. Frank, felelt Rózáli. Most az ágyban van s nyugodt.

A kurumi hadoszlop válságos helyzete.

Londonból jelentik decz. 2-áról a Neues Wiener Abendblattnak:

A Roberts altábornagy által vezérelt kurumi hadoszlop válságos helyzetben van. Er nyomult be legmélyebben az országba, és az volt feladata, hogy a Peiwar szorosban haladva lépjen összeköttetésbe Browne altábornagy főhadoszlopával. Az egyesülés pontjára Jellalabad volt kitűzve, mely a Kabul völgyében fekszik. A Kurum erőd megszállása után tovább haladt északnyugoti irányban, és a turi és szuni törzsek, azon hegyi népek, a melyek Lord Clive ideje óta angol subventióban részesültek, igen barátságosak voltak Roberts katonái iránt, sőt kalauzokul és segítésül is ajánlottak. Midőn a Peiwar szoroszhoz emelkedett től Roberts tábornok, a mely 1000 angol láb magasságban van a Kurum folyó fölött, körülbelül öt mérföldnyi távolságban számosabb és zárkózott afghan sereget vett észre, mely 3000 gyalogból 500 lovasból és 12 ágyúból állott, mely abban az irányban haladt előre, a melyben az angolok. Péntek és szombat közti éjszaka egyszerre csak elhagyták a turik az angol tábornok, a kiket a jagik is követtek. A bengáliai 12. lovasszereg 5. troopja utánuk ment az ellanókknak; ezek azonban puskalövésekkel fogadták az angolokat és azután eltűntek a sziklák mögött. Csak néhányat fogtak el az angolok.

Az ut, a melyen Cobden dandarával élén haladt a hadoszlop, leirhatatlanul rossz volt; mind a két felől sűrű fenyő- és czedrusfákkal szegélyezve, a melyek jó földet szolgáltattak az ellen-ségnek. Az ut hegyes kövekkel volt tele; némelyik óriási szikla darab pedig 6—20 tonnás is volt; ezeket nem régen hengeríthették oda az afghánok az angolok föltartoztatása végett. A legtöbbnyire benszülőttekből álló bengali sapper és minneur-csapat óriási munkát végzett Willongby őrnagy vezetése alatt; az akadályok legnagyobb részét elhárította és azután előnyomultak a 12 fontos ütegek és a hegyi ágyuk, ezután a lovasság, 8. (theings) gyalogszereg, három bengáliai és a 20. pandsáb ezred. Az 5. goorka ezred földözte a szárnyat. A sereg élén angol huszárak és bengál diszások tartottak kémszemlét. A faluk, a melyeken átvonultak, néhány megerősített házból állottak, szűk szakadékokban, számos domináló ponton fekvő helyek voltak késztve és köből építendő ütegszancok megkezdve. Így nyomultak előre az angolok Hazardaraktig. Innét kigyózó szoros vezet a szoros magaslatára. Az ut mellé szorosan sorakoznak kétfelől a sziklák és függőlegesek; a sziklák mészkből állanak, háztető forma tetejük tele van czedrusal, fenyővel.

Mint hogy a defileé partját végképen nem lehetett megmászni, az angoloknak szárnyföldözlet nélkül kellett előnyomulniuk. Hazardarakon túl lőttek rájuk először; a lövések nem tettek kárt, hanem csak jeladással szolgálták a támadásra. Mindennütt fegyveres afghánok tűntek elő a magaslatokon, és mielőtt csatásorba állhattak volna az angolok, az afghánok tűzserége megkezdte működését. E válságos pillanaton, minthogy hadállása háta mögött jelentkezett az ellenség, óriási sziklákat hengerítve a völgybe, Cobden tábornok parancsot adott a visszavonulásra, a melyet a peshawuri hegyi ütegek és goorkák védelme alatt végre is hajtott szerencsésen. Üldözve az ellenség tüze által, körülvetve a turik és gilzik által, érkezett Cobden tábornok a

— Kérem adjon neki rögtön ebből egy kálánál.

— Jó, megteszem. De szeretném, ha megmondaná nekem az igazat mr. Frank, folytatá a leány nagyon izgatott hangon.

— Az igazat? mirőlben.

— Ha anyám sokkal rosszabbul van-e most? Veszelyes állapotban?

— Nem, nincsen úgy, legalább e perczben nincs. Hanem azt természetesen tudja már kegyed Rózáli, hogy idővel mind inkább-inkább elgyengül.

— Fájdalom tudom.

— De csak rendre fog kimerülni, sem rögtönözve nem jó, sem nagy gyors-rohamokkal.

E mai rosszullété kivételése eset. Vagy igen el kellett, hogy fárasztja magát, vagy nagyon felizgatta valami.

— Igen, az izgalom okozta. Előtte nem akartam mondani. Az utóbbi napokban többször panaszkodott, hogy nagyon kinozza őt az atyámra való visszaemlékezés, folytatta Rózáli egészen halkan. Éjjel nappal mind csak haláláról gondolkodik. Éjjel vele álmodik, nappal csak róla gondolkodik. Milyen borzasztó ez!

— Csendesben beszéljen róla, susogta Frank épp oly óvatosan.

Ezentul Margit nem hallhatta többé a szavakat, de annál inkább érdeklődött a mondottak iránt. Az is majd elmúlik, már több ízben voltak ily nyugtalanságai.

— Pellet Balázs is mindig izgatja kedélyét. Tudom, hogy teszi, mert a minap ő is arról beszélt.

— Bár csak számítnék őt az országból! kiadott fel Frank. De így mit sem tehetünk a dolgban. Adja be kérem anyjának a gyógyszert azonnal.

— Kösönöm ezerszer irántunk való jószágát, szolt a leány szeliden s megszorította Frank kezét.

(Folyt. köv.)

szoros torkolatához. Vesztesége itt aránylag csekély volt, de aggodnak, hogy a további visszavonulás a Kurum erődig nagyobb veszteségbe kerülhet, ha a katasztrófát kikerüli. A kurumi hadoszlop tartalék-dandára, mely a Duke of Albani skótokból, egy pundsab gyalogszerebből és egy lovasszerebből áll, gyorsmenetekben siet Roberts szorongatott hadosztályának segítségére, és reméli, hogy még idejében érkezhetik meg.

Delegatiónkból.

A magyar delegatio e hó 3-án 11 órakor teljes ülést tartott.

Márkus István referál a hadügyminiszterium 1879. évi költségvetéséről. A költségvetést normalisnak mondja. A hadügyminiszterium mobilisált csapatok szükségletét külön rendkívüli költségvetésbe akarja megzavazni: ezt a szempontot a bizottság is osztja. Megemlíti a normális helyzetet, hogy a hadilészmót megállapító törvény ez évben érvényességét veszíti, de a költségvetés tárgyalását azért nem tartja elhalasztandónak a bizottság, mert ha belecobcsátokozának is a törvényhozó testületek a létszám megállapításába, az a jövő év költségvetésére aligha gyakorolhat valami befolyást.

az ordináriumból összesen 33,265 frtot törölhetett a bizottság, mert a hadügyminiszter taktarékossággal állította össze azt. De az extraordináriumból, mely 4.222,000 frtra rug, 660,000 frtot törölt a bizottság. A bizottság javaslata elfogadását ajánlja.

Simon yi Lajos báró: Inditványozza, addig halaszak el a hadügyi költségvetés tárgyalását, míg a törvényhozárok megállapítani nem fogják a létszámot.

Márkus István hivatkozik a mult évi precedensre, midőn hiányzott a quota és a vám-szerződés iránt való megállapodás, de a delegatio még is tárgyalta a költségvetést abból szempontból, hogy ne akassza meg a kormányzat complicit gépezetét, különben a létszám megállapítása a legközelebbi budgetre nem fog befolyást gyakorolni.

Pulszky Ágoston: a törvényhozárok materialis és formális jogairól tartott előadásokat. A delegatiónkat félti az alkotmányos formák elhanyagolása miatt.

Hegedűs Sándor felszólal Pulszky Ágost eljárásának jellemzésére. Már az albizottságban kérdést intézett Pulszky aziránt, hogy a létszám meg nem állapítása miatt a jelen költségvetésnek nincs alapja. Erre kijelentette a kormányelnök, hogy csakis azon folyékony mellett szavaztatik meg a budget, hogy a törvényhozárok intézkedni fognak e kérdésben. Ebben Pulszky is megnyugodott, és minden szavazás nélkül fogadta el a költségvetést az albizottságban.

Pulszky Ágost személyes támadást lát e megjegyzésekben. Ugy magyarázza magatartását az albizottságban, hogy ő nem szóltalt ugyan föl ellene, de az albizottságban követelt magatartása nem függ össze a delegatiónban követendő magatartásával.

Szlávy elnök felszólal, hogy az albizottságokban történeteknek a delegatiónban való fölemlítését nem helyesli.

Ezután kérdést intéz az elnök a delegatiónhoz, hogy hajlandó-e elfogadni részletes tárgyalás alapjául a jelentést. A tulajomó többség elfogadta.

Erre belébozsátkozott a részletes tárgyalásba. A századosok lovasítása kérdésében Ernusz Kelemen inditványt terjeszt elő, melyek értelmében töröltetni kívánja az összeget. Elnök szavazásra bocsátván a kérdést, a többség megzavazza az összeget. Különben az ordinárium minden tételét az albizottság jelentése értelmében fogadták el.

Baross Gábor inditványt tesz, a Wernli fegyverek átalakítására kívánt 1.712,000 frt elvetésére. A többség megzavazza.

Az osztrák delegatio tegnapielőtti ülésén napirend-n állt: A vámjövedékek a közös háztartás előirányzatára 1879-ik évre követelt fedezési tételekről. Előadó Ritter fölolvassa a pénzügyi bizottság jelentését, melyet a delegatio elfogad s így a vámjövedék 11.841,000 frtba állapittatik meg. Következik a kérvényi bizottság jelentése.

Stöhr bemutatja Várad Fanny és Tóth örkényi földbirtokos kérvényét, melyben az örkényi lövészhely megnagyobbítása végett további 2500 holdnyi telek megvételét ajánlják föl. A bizottság ajánlja, hogy a kérvény a hadügyminiszterumba utasittassék. Kúbech báró bemutatja a petrinai nyugalmazott tisztek kérvényét, nyugdíj-fölemelése végett. A bizottság azt is a hadügyminiszteriumhoz ajánlja utasítani. Schier bemutatja Schain Pál görözi kereskedő kérvényét, melyben a triestti és görözi katonakórházak számára való szállításiakat illető szerződés fölbontását és az új pályázat kiírását kéri. A bizottság ajánlja, hogy e kérvény fölött térjen napirendre az ülés. A ülés elfogadja a bizottság mind a három javaslatát.

Ezután dr. Russ tett jelentést a magyar és osztrák delegatio közt fönforgó differentiáról. A pénzügyi bizottság ragaszkodik az előbbi tételekhez s csak egy-két kisebb tételnél enged a magyar delegatio javaslatainak. Az ülés magárára teszi a bizottság nézetét. Végül Neuwirth tett jelentést az 1876. zárszámadásokra nézve létesült megegyezésről, mire az ülés 1 1/2 órakor véget ért. Holnap ismét ülés lesz.

A szamosvölgyi vasut részvénytársaságának az 1875. évi XXXVII t. cz. értelmében alkotott

alapszabályai.

I. Szakasz.

A társaság alapítása, czélja, tartalma, czége, székhelye és ügykezelési nyelve.

1. §.

A . . . t. cz. által becikkelyezett engedélykormány alapján a szamosvölgyi vasut engedélyesei „Szamosvölgyi vasut” czim alatt részvénytársaságot alakítanak.

2. §.

E czélból a vasut engedélyei a fentebb említett engedélykormány által szerzett jogait és elvállalt kötelezettségeiket ezennel a társulatra ruhazzák.

3. §.

A részvénytársaság czélja:

1. fentebbi engedélykormányban megnevezett és ezen okmány tárgyát képező vasutvonal kiépítése és üzembe helyezése.

2. Mindazon vasutak kiépítése és üzembe helyezése, melyek jövőndőben a társaság által szerződésileg vagy engedély alapján netán még szerzeteknek, bérbe vétetnek vagy beváltaknak.

3. Minden szállítási vállalat és minden szállítási üzlet vízen és szárazon, mely a társaság által bérbe vett, vagy birt vasutjaira és iparvállalataival összefüggőleg a már adott szabadalmazások és engedélyek sérelme nélkül rendeztetik be.

4. Azon földek, erdőségek, bányák, fém, gép, vagy más gyárak vétele, eladás, használata és üzembe tétele, melyek a társaság által jelenleg vagy jövőndőben, bármely jogcímen tulajdonjoggal szerzetnek vagy bér mellett átvétetni fognak.

4. §.

A részvénytársaság megalakult, mihelyt a kormány által helybenhagyott alapszabályai az alakuló közgyűlés által elfogadtattak.

A részvénytársulat czége a deési kir. első folyamodásu törvényszéknél bejegyeztetik.

Megzúdnik pedig a vasuti engedély időtartamának lejártával, vagy az engedély elenyészése esetén.

Azonban előbb is feloszlik, ha a tulajdonát képező vasutjait az engedélykormány alapján az állam beváltandó, vagy a társulat eladná és ha ezzel egyidejűleg a társaság további fenállása a 3. §-ban említett többi célokra el nem határozatnók.

5. §.

A társaság czége: „Szamosvölgyi vasut,” mely a törvényes szabályok szerint bejegyeztetik. A cégeljárás akként történik, hogy bélyeggel nyomott, vagy bárki által irt ezen szavak alá: „Szamosvölgyi vasut” két igazgató, vagy egy igazgató az erre felhatalmazott társulati tisztviselővel együtt neveiket írják.

6. §.

A társaság székhelye Deés városa, a szükséghez képest ügynökségekkel bel- és külföldön. A társaság ügykezelési nyelve a magyar.

II. Szakasz.

A z alapítóke.

Az alapítóke az engedélyezett vaspálya kiépítésére és felszerelésére az engedélykormányhoz képest 800,000 frtot osztr. értékben tesz ki és ezen összeg erejéig a társaság 1200 db. törzsrészvényt s 400 db. elsőbbségi részvényt adhat ki, melyből eddig kötvényekkel . . . 6. frt biztosított.

Mind a törzsrészvények, mind pedig az esetleg kiadandó elsőbbségi részvények egyenként 500 osztr. ért. frtnyi névértékben az előmutatóra szólnak és oszthatlanok. A törzsrészvényekből fél-részvényt is bocsátattik ki 250 frt névértékben, s két ilyen fél részvényt tekintetik egy szavazatra jogosult törzsrészvénynek.

(Folyt. köv.)

A szamosvölgyi vasut remélhető jövedelmezősége.

Hogy a szamosvölgyi vasut remélhető jövedelmezőségét hozzávetőlegesen ki lehessen számítani, arra szükséges meghatározni a forgalomnak ama nagyságát, melyre az építendő vasuton számítani lehet.

Helyi érdekű vasutaknál szakfőrnek feltételezni szokták, hogy valamely helyi érdekű vasut már az első üzem-években is az építetéssel előtti fennállott közuti teherforgalom nagyságával egyenlő nagyságu teherforgalommal fog birni; e mellett feltesztik, hogy a vasuti személyközlekedés kétszer, sőt háromszor oly magasra fog rugni, mint a milyen a közutakon észleltetett.

Hosszas észleletek és pontos statisztikai adatok után ki van mutatva az az arány, melyben a francia- és németországi mellékpályák évi személy- és teherzállításának nagysága ama lakosság számához viszonylik, mely az illető vasut állomásai közelében fekvő községekben található; az az ki van mutatva, hogy a vasutvonal állomásai mellett fekvő községek minden egyes lakosára a pályán elindult vagy érkezett utasok évi összegéből hány személy és az ugyanazon pályán érkezett vagy elköltött árúk évi összegéből hány mázsa esik. Így, például a legtöbb francia és német mellékvasutaknál tapasztaltatott, hogy az évenként szállított személy és árúk összegéből az állomások mellett fekvő községek minden egyes lakosára 8—12 utas és 40—60 vammázsa árú,

tehát átlag 10 utas és 50 vammázsa árú szállítottat.

A Dééstől Apahidáig terjedő Szamosvölgyre tervezett vasut várható személyforgalmát azonban nem tehetjük oly magasra, mint a hogy áll a külföldi vasutaknál, mivel vidékünk lakosságának nagy része a földmívelő osztályhoz tartozik, s mint ilyen csak ritkán, s nagyobb országos vásárokat alkalmával veszi igénybe a vasuti közlekedést. Ennekövega mi a leendő szamosvölgyi vasutra nézve a külföldi vasutaknál felvett arányszámának csak egytizedét vesszük, mi által a legszigorubb számított is megnyugtatón vélünk; mert tekintetbe veendő az, hogy Beszterce és Szamosujvár jelen-tékeny kereskedelmi városok, s továbbá az is, hogy, az alábbi kimutatásba csak a vasutvonal közelében levő, vagy attól igen csekély távolságra fekvő községeket vettük fel.

Ezek előre bocsátása után szükségesnek tartjuk a későbbi számítás alapjául vett s hivatalos adatok nyomán összeállított kimutatást közölni.

A fenti kimutatásban*) felsorolt községekben tartatni szokott országos vásárok száma 30, ehhez adva a kolozsvári 6, és a besztercei 3 országos vásárt, lesz az országos vásárok összege 39. Megjegyzendő, hogy számításunk kívül hagytuk a tekei, naszódí, nagy-somkúti, magyarláposi, alparéti, pánczélesei stb. országos vásárokat, melyek szintén befolyással fognak birni az építendő vasutvonalra.

A magyar keleti államvasutak apahidai állomásától nyert megbízható adatok szerint az árúk és teherszállítmányok a következő forgalmi adatokat adják:

Apahidán Szamosujvárról feladott és oda leadott 51,931 vammázsa.

Apahidán Deés és Beszterczéről feladott és oda leadott 46,083 vammázsa.

Apahidán Szamosujvárról leadott és feladott gyors szállítmány 4,000 vammázsa.

Apahidán Deés és Beszterczéről leadott és feladott gyors szállítmány 8,000 vammázsa.

Kolozsvárról Deés és Beszterczét illető fa és egyéb szállítmány fel- és leadott összesen 65,000 vammázsa.

Gyorszállítmány 2,000 vammázsa.

Ezen árúk és teherszállítmányokhoz még számítandó a deésaknai sóbányában termelt 60,000 vammázsa évenkénti sószállítás, mely tisztán csak a deés-apahidai államut forgalmi körébe eső községeket illeti.

Ha tekintetbe vesszük, hogy a tervezett vasutvonal közvetlen közelében levő községekben s városokban 39 országos vásár tartatik, s ha átlag egy-egy vásárra 1500 vammázsa szállítmányt vesszünk, akkor lesz a belforgalomra számítandó szállás összege 58,500 vammázsa. Ez oly csekély összeg, hogy erre a legkedvezőtlenebb esetben is bizon lehet számítani, annyival inkább, mivel minden más belforgalmat számításunk kívül hagytuk.

A jövedelmezősé kiszámítására, nézve szükséges még a tervezett vasutnak forgalmi súlypontját is meghatározni. E súlypont a személyforgalomra nézve csatlakozási ponttól (Apahidától) mintegy 4 mérföldre az az Szamosujvár közelsége esik. A teherforgalomra nézve: miután ezen forgalom mennyisége és honnan származása egész pontos-sággal közölve van, az egyes teherösszeget az általuk befutott mértföld számával szorozzuk, ha ezen eredményt még az engedélykormányban meghatározandó árakkal**) sokszorozzuk, megkapjuk a tervezett szamosvölgyi vasut nyers bevételét, mely már az első üzemlévben várható lesz. Megjegyzendő, hogy a személyforgalomra használt egységárban csak 15 krt vetünk fel személyenként 1—1 mérföldre; habár tekintve azt, hogy az utazók nagyobb része csak 3 és 4-ik oszt. utazó, már a 3-ik oszt. utazóra is 18 krt kellene venni a vasutaknál levő árszabályzat szerint.

Más vasutaknál észlelt tapasztalatok szerint a kiadások a nyers bevételnek átlag 30—40 százalékkát teszik. Halál a tervezett szamosvölgyi vasutnál egyszerűsített (nappali) forgalmánál és azon oknál fogva, hogy üzleti vezetése valószínűleg az érdekeltek kezelése alatt lesz, megakaratásoknak is helye lehet, mi mindazonáltal a legkedvezőtlenebb esetre vonatkozó 40 százalékot vesszük számításba, s e szerint a kezelési költséget 40,874 ft 84 krt tesszük. Külföldi mellékpályákon ugy találtatott, hogy személy mérföldenként, 0'0684 frt., árú — vammázsa — mérföldenként 0'0057 frt. igényel-tetett az évi üzleti költségek fedezésére. Ez árketi költséghez minden egy mérföldre még 3000 ft. hozzáadandó lesz mely, minden vaspályánál, bármily csekély forgalom mellett is rendszeren előfordul. Ha azon számokat a mi vasut tervezetünk-re alkalmazzuk, következő eredményre jövünk: utas 40,646 szorozva 0'0684 frt. = 2780-17, és miután a személyforgalomra a forgalmi súlypont 4 mérföldre tétetett tehát 2780-18 szorozva 4 = 11,120 frt 72 kr. A fenti teherszállítmányok összege a teherforgalomra 295,214 v. mázsa szorozva 0-0057=1684'42. és miután a [kimutatásból is kitűnik, hogy a teherforgalomnak súlypontja átlag 5 mérföld 1684'42 szorozva 5 = 8420. Ekkép volna a személyforgalommal okozott kiadás 11,110 frt. 72 kr. a teherforgalomnak megfelelő 8,420 frt — kr. 6 mérföldre a 3000 frt központi 18,000 frt — kr. a tervezett vasut összes évi kiadása: 37,540 frt 72.

*) E kimutatást rövidség kedvéért kihagyók.

**) Az árakat az arad-körsövölgyi vasut engedélykormányából vettük.

